

וארא

והחזיקה והכוסמת לא נוכח

וארא

לענין חלה ק"ל כוסמין מין חטים שבולת שועל ושיפון מין שעורים. ודעת התוס' במנחות ע. דלענין כלאים ותרומה על שאינו מינו לא אמרינן הכי. ונחלקו האחרונים אם הו' מין חטים ושעורים אף להחשב משבעת המינים שיביאו מהם ביכורים, דעת המהרש"א בפסחים לו: שביכורים באים מכל חמשת המינים, שחטה ושעורה דקרא כוללים גם את מיניהם, (ולכאורה ה"ה באורזו לרבי יוחנן בן נורי ואכ"מ). והפנ"י שם נחלק עליו וס"ל דחטה ושעורה דכתיב בקרא הוא חטה ושעורה דווקא ולא מיניהם. וע"ע במג"א סי' קסח סק"ו ובמ"ז ולבוש

סימן ר"ח דנראה שנקטו כהמהרש"א. וכן יש להוכיח ממש"כ רש"י בברכות לו. שבכרחה מעין שלש היא ברכת פירות א"י, וחלה אף על שיפון ש"ש וכוסמין מברכין מעין שלש. ועיין ברבינו בחיי פרשת עקב שכתב שבשבעת המינים נכללו עשרה מינים, כי בחטה ושעורה

יש חמשת מיני דגן. והרש"ש בפסחים שם הביא ראיה לדברי הפנ"י וז"ל: ולכאורה נ"ל ראיה דהיכא דכתיב חטה אין כוסמין בכללה, מדכתיב והחטה והכוסמת לא נוכח ש"מ דכוסמת לא הוה ידעינן מכללא דחטה. עכ"ל. מבואר מדבריו שנקט בפשיטות דכוסמת דקרא הוא כוסמין שהוזכרו לענין חלה, ודלא כהתוי"ט בפ"ק דשבת מ"ה דס"ל שהוא מין קטנית. אמנם כל האחרונים שם נחלקו על התוי"ט. (והעירו די"ל דהכא אינו תלוי ב"מין" חטה אלא בקלחם קשה, ואינו תלוי בפלוגתא הנ"ל. ולענ"ד אין זה מספיק, דפשוט שבחטה נכללים כל מיניה גם לענין זה דמכת ברד, שהרי ס"ם נכללים הם בחטה דכתיבא בסיפור הדברים, ואי הוה כתיב חטה סתמא הוה שמעינן כל מיניה של חטה, וכי היכי דלא תיסק אדעתין לחלק בין שחמתית ללבנה משום שע"כ נכלל בהסיפור שקלחם של כל המינים היה קשה, ה"נ נימא בכוסמין. וע"ע במג"א סימן תנ"ג סק"ט ובמשנה ברורה שם שכתבו שלגבי חימוץ שוים שיפון ושיבולת שועל לשעורים משום דחשיבי מין שעורים לענין חלה, ויש לדמות האי ענינא לזה ולומר דה"נ חשיבי מין אחד לענין שיבור קלחם). ויש לדחות ראית הרש"ש בפשיטות, דהא בקרא דלעיל מיניה כתיב והפשתה והשעורה נוכתה, וא"כ אי הוה כתיב והחטה לא נוכתה ולא הוה כתיב כוסמת בהדה לא הוה ידעינן אם הכוסמת הוכתה כשעורים או לא הוכתה כחטים, שהרי כוסמין הם מין חטים וגם מין שעורים, ולכן הוצרכה התורה לגלות לנו שהכוסמין היו לענין זה כחטים ולא הוכו במכת ברד. עלה בדינו, שעורים הוכו לכו"ע, חטים וכוסמין לכו"ע לא הוכו כדכתיב בהדיא בקרא, שיפון ושיבולת שועל תלויים בפלוגתא שלהמהרש"א הוכו ולפנ"י לא הוכו.

בא

דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחודש הזה ויקחו להם איש שח לבית אבות

פסח מצרים מקחו מבכשור, והיה טעון ביקור ממום ד' ימים קודם שחטה. ויל"ע אם יכלו להקדים ולקחתו קודם העשירי בחודש. ואולי יש לכוון בלשון הפסוק דברו בעשור לחודש הזה ויקחו, דלכאורה חול"ל ויקחו בעשור לחודש הזה, שהרי הדיבור לישראל היה בר"ח. וי"ל שכיונה התורה לרמז בזה דברו בעשור לחודש הזה, שקודם העשור לחודש כאילו לא נצטוו בזה ולא דיברו אליהם, וממילא מובן שא"א להקדיש קודם העשור בחודש, שעדיין לא נצטוו בו ואין בעולם שם קרבן כזה.

בשלח

וה' חלק לפניכם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם